

Sygn. akt V CSK 48/08

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa G.(...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.
przeciwko "G.(...)" Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P. i P. W.
o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 czerwca 2008 r.,
skargi kasacyjnej pozwanego P. W. od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Gospodarczego
w K. z dnia 8 maja 2007 r., sygn. akt XIX Ga (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w K. do
ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

G.(...) Spółka z o.o. w B. wniosła o zasądzenie, początkowo od pozwanej spółki
G.(...) spółce z o.o. w P. a później, także od dopozwanego P. W. kwoty 63.564,- złotych
z odsetkami ustawowymi.

Powódka swoje roszczenie wywodziła z gwarancyjnego weksla *in blanco* wystawionego przez pozwaną spółkę, który powódka uzupełniła o dochodzoną kwotę z terminem płatności na dzień 24 kwietnia 2006 r.

Pozwana spółka G.(...) Spółka z o.o. w B. zarzuciła, że współpozwany, który podpisał w jej imieniu weksel, nie miał umocowania do reprezentowania spółki.

Pozwany P. W. kwestionował między innymi zasadność roszczenia wynikającego ze stosunku podstawowego.

Sąd Rejonowy w B. wyrokiem z dnia 23 stycznia 2007 r. zasądził od pozwanego P. W. kwotę 63.564,- złotych z odsetkami ustawowymi od dnia 2 maja 2006 r. oraz oddalił powództwo wobec spółki G.(...) Spółki z o.o. w B.

Wyrokiem z dnia 8 maja 2007 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił w całości apelację pozwanego P. W. Sąd Okręgowy w całości aprobował ustalenia poczynione w pierwszej instancji, według których powód zawarł dnia 22 kwietnia 2004 r. z pozwaną spółką umowę najmu pojazdu samochodowego marki (...). Dla zabezpieczenia ewentualnych roszczeń pozwana spółka wystawiła weksel zaopatrzony pieczęcią firmową z podpisem pozwanego P. W. Powódka wypełniła weksel na kwotę 63.564,- złotych z terminem płatności na dzień 24 kwietnia 2006 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników pozwanej spółki odwołało P. W. z funkcji wiceprezesa tej spółki. W chwili wystawienia weksla, określonej przez Sąd pierwszej instancji na dzień 19 kwietnia 2006 r., oświadczenia woli w imieniu wystawcy weksla mogło złożyć jedynie łącznie dwóch członków zarządu. Powód dokonał dnia 15 maja 2006 r. cesji wierzytelności na Kancelarię Prawno-Windykacyjną K.(...) Spółkę z o.o. w S., która zgłosiła zamiar wstąpienia do procesu w miejsce powódki, na co jednak pozwana spółka nie wyraziła zgody.

Sąd Okręgowy podzielił także rozważania prawne Sądu pierwszej instancji prowadzące się do uznania, że P. W. nie był umocowany do reprezentowania spółki przy podpisywaniu weksla i dlatego ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 8 Prawa wekslowego. Wynika to jednak z przyjętego w spółce sposobu jej reprezentacji a nie odwołania pozwanego z funkcji wiceprezesa zarządu. Sąd Okręgowy podkreślił, że pozwany przestał być członkiem zarządu pozwanej spółki po podpisaniu weksla, czyli po powstaniu zobowiązania wekslowego. Odnosząc się do zarzutów pozwanego Sąd wskazał, że zobowiązanie wekslowe ma abstrakcyjny charakter i nie ma znaczenia dla ważności i skuteczności weksla podnoszona przez pozwanego nieważność umowy najmu, której wykonanie miał gwarantować weksel.

Podpisanie weksla przez pozwanego jako członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością uprawnionego do działania jedynie wspólnie z drugim członkiem zarządu, nie rodzi zobowiązania wekslowego po stronie samej spółki a za zobowiązanie wekslowe odpowiada jedynie pozwany P. W. jako rzekomy przedstawiciel spółki – wystawcy weksla.

Od wyroku Sądu drugiej instancji skargę kasacyjną wniósł pozwany. Zarzucił w niej naruszenie prawa materialnego tj. art. 8 w związku z art. 1, 2, 10, i art. 38 Prawa wekslowego oraz w związku z art. 6 k.c. przez błędną ich wykładnię polegającą na bezpodstawnym przyjęciu, że zobowiązanie wekslowe pozwanego P. W. jako „rzekomego przedstawiciela” wynikające z wypełnionego weksla *in blanco* ma całkowicie abstrakcyjny i samodzielny charakter, oderwany od okoliczności stwierdzonych zarówno deklaracją wekslową z dnia 25 kwietnia 2005 r. jak i umową z dnia 22 kwietnia 2005 r., a także, że ciężar udowodnienia braku informacji powoda o braku umocowania skarżącego do wystawienia weksla w imieniu spółki G.(...) spoczywał na skarżącym.

Ponadto zdaniem skarżącego Sąd drugiej instancji naruszył przepisy postępowania, to jest art. 321 k.p.c. w związku z art. 187 § 1, 233 § 1 i 2 k.p.c., w związku z art. 382 k.p.c. i art. 316 k.p.c. przez nie dokonanie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego oraz przez nie dokonanie oceny wiarygodności i mocy dowodów, co do których wnioski dowodowe pozwanego zostały bezzasadnie oddalone, co ostatecznie doprowadziło do zasądzenia ponad żądanie pozwu i tym samym naruszenie przepisu art. 321 k.p.c.

Na tej podstawie pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Bezpodstawnie zarzuca się w skardze kasacyjnej naruszenie przepisów postępowania. Świadczenie zasądzone w dochodzonej wysokości odpowiadało sumie wekslowej. Źródłem odpowiedzialności pozwanego było w ocenie sądu wyłącznie zobowiązanie wekslowe a jego abstrakcyjny charakter zwalniał od badania deklaracji wekslowej oraz zobowiązania będącego podstawą wystawienia weksla *in blanco*. Nie przesądzając słuszności tego poglądu, dla oceny wymienionego zarzutu, wystarczy jedynie stwierdzić, że skoro powód dochodził należności z weksla jej zasądzenie nie stanowiło orzeczenia ponad żądanie.

Skarżący powołując się na podstawę skargi kasacyjnej wymienioną w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. i podnosząc w jej ramach zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. przez

niedokonanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i oceny dowodów podjął w ten sposób próbę zakwestionowania dotychczasowych ustaleń faktycznych. Tak skonstruowany zarzut skargi kasacyjnej nie może odnieść jakiegokolwiek skutku ze względu na treść art. 398³ § 3 k.p.c. stanowiącego, że podstawę skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustaleń faktycznych i oceny dowodów.

Inne zarzuty, podnoszone w ramach tej samej podstawy skargi kasacyjnej mają znaczenie tylko o ile pozostają w związku ze stwierdzonym naruszeniem prawa materialnego, którego właściwe zastosowanie wymagało poczynienia dodatkowych ustaleń faktycznych, czego zaniechał Sąd drugiej instancji.

Według ugruntowanego w judykaturze poglądu przepis art. 8 Prawa wekslowego ma zastosowanie także wobec osób występujących w charakterze organu osoby prawnej, które złożyły swe podpisy na wekslu w celu zaciągnięcia przez tę osobę prawną zobowiązania wekslowego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 1998 r., III CKN 60/98, OSNC 1999/7-8/126; z dnia 3 kwietnia 2003 r., CKN 76/01, Prawo Bankowe 2003/10/27). Na tej podstawie osoba, która złożyła podpis na wekslu jako organ osoby prawnej nie będąc do tego umocowana, sama odpowiada zgodnie z treścią złożonego oświadczenia woli. Jak przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 grudnia 1998 r., jeżeli rzekomy przedstawiciel złożył podpis wskazujący na zamiar udzielenia poręczenia przez dany podmiot, staje się zobowiązany z tytułu poręczenia, odpowiednio do treści złożonego przez siebie oświadczenia woli. Odpowiada więc tak, jak przewiduje art. 32 ust. 1 Prawa wekslowego.

Z poczynionych w sprawie bezspornych ustaleń faktycznych wynika, że pozwany P. W. złożył podpis na przedniej stronie weksla pod pieczęcią firmową spółki G.(...). Na tej podstawie należy przyjąć, że ponosi on odpowiedzialność wekslową jak wystawca weksla własnego. Oznacza to z jednej strony, że osoba wymieniona w art. 8 Prawa wekslowego odpowiada za przyjęcia i zapłatę weksla (art. 9 w związku z art. 104 ust. 1 Prawa wekslowego) z drugiej zaś, że przysługują jej takie środki obrony jakimi według norm prawa wekslowego może posługiwać się wystawca weksla. Przyjęcie innego poglądu pozbawiałoby te osoby jakiegokolwiek ochrony przez nieuczciwym, bezprawnym zachowaniem osoby, której wystawca wręczył weksel gwarancyjny *in blanco*.

Błędne jest założenie, jakie przyjął sąd drugiej instancji w uzasadnieniu wyroku uwzględniającego powództwo, że abstrakcyjny charakter zobowiązania wekslowego wyłącza w każdym przypadku możliwość wnoszenia przez osoby, przeciwko którym dochodzi się praw z weksla, zarzutów subiektywnych, opartych na stosunku

podstawowym z wystawcą weksla. Oderwanie od podstawy prawnej (causa) na gruncie prawa wekslowego znajduje wyraz w zasadzie, zgodnie z którą zarzuty dłużnika wynikające ze stosunku podstawowego są wyłączone wobec osoby, która nabyła prawa z weksla przez indos. Nie ma natomiast dostatecznie istotnych argumentów by tej samej ochrony udzielić remitentowi. W judykaturze i doktrynie wskazuje się na zróżnicowanie sytuacji dłużnika wekslowego w zależności od tego, czy odpowiada wobec pierwszego wierzyciela (remitenta), czy też wobec kolejnego wierzyciela wekslowego (kolejnego nabywcy weksla). W odniesieniu do remitenta odpowiedzialność dłużnika jest o tyle łagodniejsza, że może on bez żadnych ograniczeń powoływać się na zarzuty subiektywne, w tym przede wszystkim związane ze stosunkiem podstawowym. Przy wekslu niezpełnym w chwili wystawienia nie znajdują zastosowania ograniczenia zawarte w art. 10 prawa wekslowego, gdy remitent, po uzupełnieniu weksla, występuje do dłużnika (wystawcy weksla własnego) z żądaniem spełnienia świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2005 r., II CK 426/04, niepubl.).

Ograniczenie dopuszczalności podnoszenia zarzutów osobistych przez osobę, przeciwko której dochodzi się praw z weksla wynika z treści art. 17 prawa wekslowego. Powszechnie przyjmuje się, że ograniczenie to nie ma zastosowania w sytuacji, gdy wierzytelność realizuje remitent jako pierwszy wierzyciel (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2004 r., V CK 427/03, Prawo Bankowe 2005/4/32; z dnia 26 kwietnia 2002 r., III CKN 1050/99, niepubl.).

Z tych względów rację ma skarżący zarzucając błędną wykładnię art. 8 Prawa wekslowego dokonaną przez sąd drugiej instancji wykluczającą jakikolwiek związek zobowiązania wekslowego pomiędzy remitentem a osobą wymienioną w art. 8 prawa wekslowego i stosunkiem podstawowym pomiędzy remitentem i osobą prawną, którą miała ta osoba reprezentować konsekwencji błędnej wykładni Sąd drugiej instancji bezzasadnie przyjął niedopuszczalność zgłaszania w tym zakresie zarzutów przez pozwanego.

Nie można jednak podzielić poglądu, wyrażonego w skardze kasacyjnej, związanego z rozkładem ciężaru dowodu, co do wiedzy kontrahenta rzekomego przedstawiciela o braku umocowania do wystawienia weksla przez pozwanego P. W. Po pierwsze w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku, poza stwierdzeniem w ramach faktycznej podstawy wyroku, że powódka nie miała świadomości, iż pozwany działa bez umocowania, brak jest rozważań, kto powinien ten fakt udowodnić. Po drugie, jak trafnie przyjęto w wymienionym wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 1998 r. ochroną

przewidzianą w art. 8 Prawa wekslowego nie jest objęty kontrahent rzekomego przedstawiciela, który wiedział o braku umocowania. Jest to rozwiązanie analogiczne do przyjętego w art. 39 § 1 i 103 § 3 k.c. Ponieważ stwierdzenie tej okoliczności faktycznej wywołuje skutki korzystne dla osoby, która bez umocowania podpisała weksel, zgodnie z art. 6 k.c. ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na tej osobie.

Uwzględniając częściową zasadność skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.